

04.

Životní prostředí a krajina

Zastavěno má být 280 ha, ovlivněno však až 400 ha jedinečné krajiny v těsné blízkosti chráněného území Natura 2000.

Na úvod považujeme za zásadní upozornit na jeden klíčový fakt. Oficiálně se hovoří o výstavbě na ploše 280 hektarů zemědělské půdy. Jedná se o území, které má být zastavěno budovami, parkovišti, komunikacemi a dalšími zpevněnými plochami. Ve skutečnosti však projekt zasáhne krajinu o rozloze až 400 hektarů.

To vše se odehrává v těsné blízkosti evropsky významné lokality Natura 2000 a ptací oblasti Heřmanský stav – Odra – Poolší, v nivě řeky Olše. Jde o území s historickou ekologickou funkcí, které by mělo být zachováno a rozvíjeno, nikoli devastováno.

V současnosti je kulturní krajinný ráz Poolší definován rezidenčním bydlením, zemědělskou obdělávanou a reprodukcí krajiny a na Karvinsku především a v neposlední řadě ochranou přírody. V tomto směru je jediným celistvým volným územím, které nebylo urbanizováno, poddolováno či jinak průmyslově ovlivněno. V rámci Karvinska má tedy významný vliv na tvorbu a udržení biodiverzity.

O to více jsme znepokojeni a spíše šokováni z výsledků dopadové studie a biologické studie. Neztotožňujeme se s jejich závěry především v tom směru, že plánovaná výstavba nebude mít zásadní vliv na okolní přírodu, živočichy a ptactvo v ní žijící.

Stejně tak je tomu ve věci vlivu výstavby a provozu gigafactory na místní obyvatele. Nesouhlasíme s výrokem studií, že gigafactory zlepší životní prostředí. S jakým závěrem studií můžeme souhlasit je fakt, že dojde k nenávratné devastaci krajinného rázu. Nelze slibovanou výsadbou, byť většího množství stromů, nahradit okamžitě původní funkci lesa budovanou mnoho desítek let.

Ne nadarmo byly uvedené významné lokality v blízkosti našich domovů vyhlášeny. Žijeme v bezprostřední blízkosti migračních tras a hnízdišť mnoha druhů ptáků. Vyskytují se zde mnohé významné či ohrožené druhy živočichů, kteří stejně jako ptactvo neznají a nerespektují umělé hranice prostoru.

Samotná řeka Olše je velký organismus.

Nejen na svém povrchu, ale v širokém pásu také pod zemí. Vidíme a vnímáme, jak velkým zásahem do krajiny byla a je liniová stavba dálnice D1. Již nyní je vliv stále houstnoucí dopravy významný.

Z odborné diskuze vychází, že je potřeba se území věnovat v daleko širším rozsahu z hlediska kvality prověření. Souhlasíme se stanoviskem, že do studií by měl být zapojen mnohem větší tým odborníků na jednotlivé druhy, které budou lokalitu zkoumat nejlépe dvě po sobě jdoucí roční období. Ze strany zástupců projektu bylo deklarováno, že případné opatření budou vycházet nikoliv z dopadové studie, respektive její části týkající

se životního prostředí, ale především z biologické studie.

Z našeho pohledu bude zcela zásadní teprve hodnocení studie SEA a EIA. Věříme, že bude zpracována velmi kvalitně a že bude obsahovat vyjádření polské strany, co se týče vlivu výstavby na životní prostředí také na jejich území. Že nebudou pouze pasivními účastníky.

Zřejmě je možné na papíře vyhodnotit vliv budoucí výstavby na životní prostředí. Zjevně je možné vycházet z minulosti, z dřívějších pozorování v terénu. To, co ale pravděpodobně není možné posoudit a vyhodnotit, je skutečný dopad plánované výstavby na celou lokalitu. Jak skutečně příroda a všichni živočichové v ní žijící budou v budoucnosti reagovat na to, že do jejich přirozeného prostředí byla zasazena stavba o velikosti 280 hektarů zastavěné plochy a celkem 400 hektarů, jakoliv upravené či rekultivované půdy, to pravděpodobně nedokáže na 100 % odhadnout nikdo.

To, co ale víme bezpečně je, že krajinný ráz bude zdevastován, a to jak se krajina k tomuto kroku zachová v budoucnosti se teprve ukáže. Vrátit po její pravděpodobné negativní reakci území do prvotní podoby již ale nebude možné.

Kroky budou nevratné, což můžeme sledovat na mnoha příkladech, které se staly na Zemi v minulosti. Jak na změnu krajinného rázu bude reagovat sama řeka se teprve ukáže. Ze zkušeností víme, že se zachová nepředvídaně. Byť vzniknou oponentní studie, je pro nás stále otázkou, kdo bude arbitrem všech těchto studií? Kdo převezme zodpovědnost za tento rozsudek a jaké budou důsledky a dopady, když se v čase projeví, že arbitři a nevratné rozhodnutí byly špatné?

"Primárně nedojde k ohrožení živočichů v Natuře a ptací oblasti, nedojde k výraznému vlivu na jejich biotopy kde žijí a hnízdí. Předmětem ochrany je ledňáček říční, létá nad vodou a hnízdí mimo plánovanou zónu, slavík modráček, hnízdí ve velkých plochách, podmáčených, v rákosí, tedy mimo plánovanou zónu, stejně jako bukáček malý. Páchník hnědý, brouk, žije na starých dubech a lípách, vyžaduje k vývoji velmi staré stromy. Migračně se nad plochou pohybují spíše vzácně. Z hlediska krajiny bude zásah devastační, protože my tu krajinu zastavíme. Devastační z hlediska Natury ale tvrdíme, že ne. Proč ne? Protože ti živočichové nežijí v tom území, které zastavíme, ti živočichové nepotřebují to území, které zastavíme. Sekundární rizika, vliv osvětlení je obrovský problém, pohyb techniky na okrajích zóny, tedy v okolí starých dubů a líp. Problémů je spousta, ale jsou řešitelné." říká Mgr. Radim Kočvara, zpracovatel biologické studie.

Shodujeme se na tom, že větší množství kvalitních odborných studií je nejen přínosné, ale pro posouzení v rámci procesu EIA naprosto klíčové.

Zazněla informace, že biologická studie byla prodloužena až do konce roku 2025. Nabízí se tedy otázka, zda má nyní probíhající EIA proces skutečně dostatečné vstupní podklady. Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK), která má na starosti správu území Natura 2000 a provádění biologického monitoringu, bude nakonec tím subjektem, který výstupy posoudí a vyhodnotí.

I přesto, že samotná realizace záměru nebyla investorem jednoznačně potvrzena, zástupci společnosti SIRS se rozhodli procesem povolování projít. Nyní se čeká na výstupy hodnocení SEA na úrovni koncepce, po nichž bude následovat proces EIA. Tato fáze ale ještě neznamená zahájení výstavby.

V rámci dohody z roku 2024 mezi investorem a signatáři stanovila AOPK dvě zásadní podmínky pro území – nesmí dojít ke zhoršení kvality vody v řece Olši a přilehlých tocích, ani ke změně výšky a průtoku vody v rámci tohoto ani jiných záměrů v oblasti.

Jaký názor zastávají námi oslovení odborníci se dozvíte na další straně.

RNDr. Lukáš Choleva, Ph.D.

Ostravská univerzita, katedra biologie a ekologie, přírodovědecká fakulta

Na začátek by bylo dobré říct, že celé území Poolší nehledá svou roli nebo svou funkci. Ono ji už má.

Je to částečně rezidenční čtvrť či oblast, zbytek tvoří kulturní krajina, zemědělsky využívaná, tedy produkční, probíhá v ní nyní zemědělská výroba. Neméně důležitou rolí je ochrana přírody a ochrana životního prostředí, protože na Karvinsku je to jedna z posledních volných zemědělských otevřených ploch, které jsme nezurbanizovali, nevysídľili, nepoddolovali.

Je to tedy poslední zbytek volného koridoru krajiny. To znamená, že to území už dneska má svou funkci, roli a v rámci Karvinska ji má poměrně důležitou. Z pohledu životního prostředí se zde schází tři významné aspekty. Je to kumulace dvou zvláště chráněných území, součást soustavy Natura 2000 na prvním místě, a přírodní památka Ptačí oblast. To vše od strany dálnice na dohled, která ovlivňuje částečně odtokové poměry v přírodní památce, protože tudy tečou vodoteče. To znamená, že toto území je velmi významné a hraje významnou roli v rámci Karvinska. Podporuje biodiverzitu a ochranu přírody a krajiny.

Mně osobně se vůbec nelíbí a sleduji, jakým způsobem probíhají a proběhly hodnocení tohoto území. A také jakým způsobem je ovlivňována veřejnost. V prvé řadě dopadová studie, která vznikla, kde z pohledu životního prostředí jsou ty kapitoly, když to řeknu nezabarveně, klamavé. Řeknu to narovinu. Dopadová studie v oblasti životního prostředí nám říká, že v území nic nežije a tím pádem nemáme co poškodit. Vzápětí vznikají tiskové zprávy, které říkají, že dopadová studie ukazuje, že na životní prostředí to nebude mít zátěž. Dokonce dopadová studie říká, že postavením gigafactory na 300 až 400 hektarech zlepšíme životní prostředí.

Já bych chtěl vyzvat stát, SIRS jako zástupce projektu, abychom fungovali seriózně, neklamali jsme veřejnost, protože k tomu dochází. Totiž, ta dopadová studie je skoro téma pro národní kontrolní úřad, za co vlastně

stát dává peníze, za co vydává finance a v jaké kvalitě se pak dostávají výsledky. To je k dopadové studii.

A mám obavu, že to trochu pokračuje, protože objevují se biologická hodnocení, ať už naturová nebo biologická hodnocení druhů. A to bohužel pokračuje. To se netýká jenom kuňky, ale také ptáků. Dostáváme výsledky, které nejsou opřeny o žádnou významnou nebo kvalitní metodiku.

Kupříkladu metodika ptáků, která byla za loňský rok odevzdána, má délku jedné věty, jakým způsobem byl udělán průzkum na ptáky v tom území. Přitom je to území, které se týká významné ptačí oblasti. Podobně u obojživelníků, u kuňky, potřebujeme kvantifikovat tu populaci, ukázat, zda je či není významná. To zase naturová studie toto neříká, ta prostě jen říká, je tam kuňka, může to být nějaký vliv. Ale aby to dále rozebírala, chybí v ní kvantifikace, chybí tam literární zdroje. Není poznat u ní ani u monitoringu ptáků ve studii, která byla odevzdána, co jsou data vlastního autora a co jsou data převzatá. Kde se ptačí druhy vyskytují a v jakých počtech, kde žijí, na jakých konkrétních místech.

Tohoto jsme se báli. Obávám se, že zatím tak, jak ty studie jsou prováděny, tak si pánové, kteří realizují studie, vzali až příliš velké sousto. Toto území si zaslouhuje, prosím vás, velmi kvalitní průzkumy. Zejména ornitologické, kdy opravdu by na tomto měl pracovat tým ornitologů, kteří tomu rozumí. My jsme se právě z toho důvodu obávali té kvality, resp. kvality dat. Není úplně tajemstvím, že provádíme paralelní stínovou studii s týmem ornitologů, abychom měli opravdu kvalitní data z předmětného území. Chtěl bych tímto vyzvat k tomu, když stát zadává studie u takto významných oblastí, aby na tom pracoval tým odborníků s kvalitní metodikou a tomu odpovídající kvalitou u výstupů.

Petr Orel

Člen předsednictva ČSOP,
ornitolog a ekolog

Nebývá zvykem aby se ČSOP vyjadřoval nějak často k takovým velkým investičním záměrům, ale byli jsme vyzváni místní organizací, abychom tak učinili.

Jsme nevládní organizace a máme cca 6.500 členů a stovky základních organizací, jedna z nich působí zde v tomto regionu a byli jsme jako ústředí vyzváni, abychom se k tomuto záměru vyjádřili.

Vzážili jsme před časem všechny podklady a znalost území, které máme, a také informace od některých našich členů a kolegů, třeba z jiných nevládních organizací, a vyjádřili jsme se k záměru jednoznačně negativně – jak z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny, tak i z hlediska záboru obrovské plochy poměrně kvalitní zemědělské půdy.

Já jsem se mezitím účastnil celé řady jednání, snažil jsem se být v rámci pracovních možností u toho, byl jsem také na projednávání té dopadové studie 14. 3. 2025 a je pravda, že jsem tam vydržel jenom dopoledne. Po zhlédnutí tohoto filmu (míněno vizualizace) jsem musel odejít, protože to bylo prezentováno takovým stylem, že gigafactory je něco tak úžasného, co se v tomto kraji stane.

My to tak ale nevidíme.

Skutečně vidíme spíše spoustu problémů. Začnu půdou, protože zabrat 280 ha to je obrovská plocha, která se má realizovat v už tak urbanizovaném prostředí, kde to je vlastně jediný volný prostor. Když se podíváte široko daleko, tak máme pouze údolní nivu Poolší a zemědělské pozemky, které mají být dnes součástí gigafactory, jinak je to celé urbanizované. Lidé tady žijí a myslím si, že ta kvalita života určitě nesouvisí jenom s penězi, jak to tady zaznělo. Myslím si, že to může být i trošku jinak – prostě peníze nejsou všechno, potřebujete mít taky kolem sebe jaksi kvalitní životní prostředí a třeba estetiku.

Je samozřejmě, že dojde k obrovské fragmentaci toho území, jakmile bude výstavba realizována. Nikdo mi nevysvětlí, že k tomu nedojde, a že ten dopad na naturové území nemůžeme ještě pořádně ani vyhodnotit my. Nevíme, jak ty organismy budou reagovat na obrovské haly a další záležitosti spojené s případným provozem této továrny.

Není asi úplně jasné, jaký bude definitivní zábor. Je tam spousta navazujících investic, vyvolaných investic, a to si myslím taky není úplně vyhodnocené. Když si vezmu údaje, které jsou oficiální, že v České republice se zastaví 15 až 30 hektarů za den, tak z toho mám velmi špatný pocit. 15 hektarů půdy, která už nebude dýchat, nebude živá a tady tento prostor si to z našeho pohledu prostě nezaslouží.

Průzkumy tohoto území se dělaly podrobně, včetně biologického posouzení, v 90. letech, načež se vyhlásilo naturové území. Myslím si, že tehdy těch údajů bylo dost, ale mezitím uplynulo 25 let a všechno se vyvíjí. A příroda kolem nás v každém případě. Na závěr dodám, a to taky prostě není možné, aby tato investice neovlivnila negativně životní prostředí a život:

i když uděláme všechno možné, ten dopad vždycky musí být negativní, nemůže být pozitivní.

Otázky občanů k tématu

Skutečně věříte, že lze plně nahradit likvidované biotopy vytvořením nových kompenzačních ploch, když odborníci přiznávají, že tyto náhrady nikdy nejsou plnohodnotné?

Jak ukazují příklady z jiných podobných staveb, kompenzační opatření nedokážou plně nahradit původní přírodu. Je tomu tak?

Jaké negativní dopady na krajinu a biodiverzitu lze čekat od tohoto projektu s ohledem na zkušenosti z průmyslové zóny Holešov nebo automobilky Hyundai v Nošovicích?

Můžete potvrdit, že likvidace stávajících ekosystémů, jako vodních kanálů a biotopů, má vždy dlouhodobé nebo dokonce nevratné následky?

Jakým způsobem chcete kompenzovat zásadní ztrátu unikátních ekosystémů, které podle odborníků z vaší vlastní studie nelze plnohodnotně nahradit?

Přiznáte, že navržená kompenzační opatření jsou pouhou částečnou náhradou a že skutečná ekologická škoda je nezvratná?

Jaké jsou reálné záruky, že slibovaná ekologická opatření budou skutečně fungovat a nejsou jen alibistickou náplastí na oči veřejnosti?

Pokud je cílem projektu výroba pro bezemisní technologie, jak se sladí tato vize s tím, že samotná výstavba drasticky poškodí místní životní prostředí?

Jak může projekt strategického významu pro celou republiku ospravedlnit likvidaci unikátních ekosystémů, které už nikdy nelze plně obnovit?

Kdo nese odpovědnost, pokud kompenzační opatření selžou a škody na životním prostředí se ukážou jako nenapravitelné?

Cítíte jako nutné vytvoření studií, které budou zkoumat kumulativní vliv všech chystaných záměrů v oblasti? (přeložka, továrna, vysokorychlostní trať)

Projektová příprava by měla reflektovat širší souvislosti a kumulativní dopady všech tří projektů na přírodní prostředí a hodnoty, nejen jednotlivě. Souhlasíte? Jak se o to zasadíte?

Děkujeme za pozornost

budeme rádi, pokud se na nás obrátíte s dotazy

Tel.: (+420) 724 065 864

Mail: info@zachovejmepoolsi.cz

Web: www.zachovejmepoolsi.cz